ULKOMINISTERIÖ
Poliittinen osasto
POL-10

LAUSUNTO

PC0UC0X4-4

21.02.2022

Eduskunta
Puolustusvaliokunta

Viite

Asia

VNS11/2011: Valtioneuvoston selonteko tiedustelulainsäädännöstä; ulkoministeriön kirjallinen lausunto

Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon toimintaympäristön arvio on ohjannut myös mm. puolustusselonteon ja sisäisen turvallisuuden selonteon valmisteluita. Yhteinen ajantasainen arvio kansainvälisestä tilanteesta ja sen muutoksesta on tärkeää ulko- ja turvallisuuspolitiikan, puolustuspolitiikan ja sisäisen turvallisuuden kannalta. Ulkoministeriö on pitänyt tärkeänä tuoda ulko- ja turvallisuuspoliittisessa selonteossa kuvattuja haasteita ja ilmiöitä mukaan myös tiedustelulainsäädäntöä koskevaan selontekoon.

Turvallisuustilanne lähialueillamme jatkuu jännitteisenä ja vaikeasti ennakoitavana. Kansainvälistä sääntöpohjaista järjestelmää, kansainvälistä oikeutta ja yhteisesti sovittuja toimintatapoja on kyseenalaistettu. Suurvaltasuhteiden jännitteet ovat lisääntyneet ja Venäjä on epävakauttanut tilannetta lähialueillamme. On selvää, että monet kansainvälisen toimintaympäristön muutokset ja globaalitason haasteet vaikuttavat myös Suomen sisäiseen turvallisuuteen. Onkin tärkeää, että tarkastelemme turvallisuutta laajasta näkökulmasta.

Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan päämääränä on vahvistaa Suomen kansainvälistä asemaa, turvata itsenäisyys ja alueellinen koskemattomuus, parantaa Suomen ja suomalaisten turvallisuutta ja hyvinvointia sekä ylläpitää yhteiskunnan toimivuutta. Ulko- ja turvallisuuspoliittinen päätöksenteko edellyttää ajantasaista ja kattavaa tilannekuvaa. Riittävä ja ajantasainen tiedustelulainsäädäntö tukee näitä päämääriä. Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteossa todetaan, että uusi tiedustelulainsäädäntö antaa aiempaa paremmat mahdollisuudet havaita kansalliseen turvallisuuteen ja maanpuolustukseen kohdistuvia uhkia. Selonteossa on lisäksi korostettu, että kansalliseen turvallisuuteen ja maanpuolustukseen liittyviä kysymyksiä koskevan lainsäädännön tulee olla ajantasainen.

Ulkoministeriön ja tiedusteluviranomaisten rooli on tärkeä. Ulkoministeriö ja sen ainutlaatuinen edustustoverkko tuottavat runsaasti tietoa ja analyysia koko valtioneuvoston käyttöön. Uuden tiedustelulainsäädännön myötä toiminnan yhteensovittaminen ja yhteydenpito korostuvat ja lainsäädännön myötä käytännön yhteistyö on entisestäänkin tiivistynyt. Tiedustelutoiminnan yhteensovittamiselle on kansalliset puitteet. Toimintaa ohjaa tasavallan presidentin ja valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisen ministerivaliokunnan yhteiskokous. TP-UTVA:n roolista on sisällytetty sotilastiedustelulakiin nimenomaiset määräyksensä (13 §, 16 §). Lisäksi yhteensovittamisen foorumina on tiedustelun ja tilannekuvan koordinaatioryhmä. Siihen kuuluvat tasavallan presidentin kanslian, valtioneuvoston kanslian, ulkoministeriön, puolustusministeriön ja sisäministeriön kansliapäälliköt sekä pääesikunnan tiedustelupäällikkö ja Suojelupoliisin päällikkö.

Postiosoite
PL 176
00023 VALTIONEUVOSTO

Laivastokatu 22

Vaihde
+358-(0)295-350 000

Telefax
+358-(0)9-629 840

Ulkoministeriö pitää tärkeänä sille sotilastiedustelulain 14 §:n mukaisesti annettua tietopyyntöoikeutta. Pääesikunnalle tietopyynnön voivat lain mukaan tehdä tasavallan presidentti, valtioneuvoston kanslia, ulkoministeriö ja puolustusministeriö. Koska uuden tiedustelulainsäädännön käyttöönotosta on kulunut vasta vähän aikaa, on osa yhteistyökäytännöistä vasta muotoutumassa, eikä vielä ole mahdollista tehdä syvällistä arviota niiden toimivuudesta. Ulkoministeriö pitää tärkeänä säännöllistä, tiivistä ja luottamukseen perustuvaa vuoropuhelua ja tietojenvaihtoa suojelupoliisin ja sotilastiedustelun kanssa. Ulkoministeriö pitää lisäksi tärkeänä yhteydenpidon kehittämistä (”yhteysupseeritoiminta”) sidosryhmien ml. ulkoministeriön ja suojelupoliisin välillä.

Ulkoministeriö on kiinnittänyt huomiota yhteistyön tieto- ja asiakirjaturvallisuudelle asettamiin korkeisiin vaatimuksiin. Tältä osin on edelleen tarvetta ketterämpien järjestelmien kehittämiselle valtioneuvoston ml. ulkoministeriön osalta.

Liitteet -

Erillinen sivu elektronisen version käsittelyyn:

Poliittinen osasto
POL10 Hanna Heikkilä

Asiasanat

Hoitaa

Hoitaa UE
Koordinoi
Tiedoksi

Laatija jakanut